

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

19 septembrie 2017

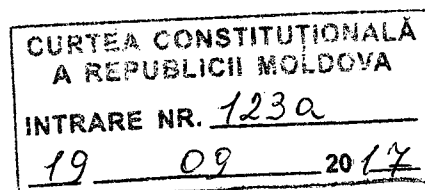
MG nr. 22

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

MD: 2004, mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu nr. 28

SESIZARE

privind verificarea constituționalității dispozițiilor
art. 33 și art. 34 din Legea nr. 436 din 28.12.2006
privind administrația publică locală
și art. 177, alin. (2) din Codul electoral nr. 1381 din 21.11.1997

I. Autorii sesizării:

Mihai GHIMPU

Alina ZOTEA

Ion APOSTOL

Valerian BEJAN

Roman BOȚAN

Ion CASIAN

Petru COSOI

Ștefan VLAS

II. Obiectul sesizării

1. Conform dispozițiilor art. 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 38 alin. (1) lit. g), 39 din Codul jurisdicției constituționale, ce conferă subsemnaților calitatea procedurală de autori ai sesizării și ținând cont de dispozițiile art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 4 alin. (1) lit. a), 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, solicităm examinarea prezentei sesizări și pronunțarea unei Hotărâri privind declararea neconstituționalității dispozițiilor art. 33 și art. 34 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și art. 177, alin. (2) din Codul electoral nr. 1381 din 21.11.1997.

III. Legislația pertinentă

Carta Europeană a Autonomiei Locale

Articolul 3

Conceptul de autonomie locală

1. Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă ale autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în cadrul legii, în nume propriu și în interesul populației locale, o parte importantă a treburilor publice.

2. Acest drept se exercită de consilii sau adunări, compuse din membri aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal, care pot dispune de organe executive

și deliberative care răspund în fața lor. Această dispoziție nu aduce atingere, în nici un fel, posibilității de a recurge la adunări cetățenești, referendum sau orice altă formă de participare directă a cetățenilor, acolo unde aceasta este permisă de lege.

Constituția Republicii Moldova

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 38

Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Articolul 39

Dreptul la administrare

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 109

Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

(3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.

Articolul 112

Autoritățile satești și orășenești

(1) Autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși.

(2) Consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe.

(3) Modul de alegere a consiliilor locale și a primarilor, precum și atribuțiile lor, este stabilit de lege.

Articolul 113

Consiliul raional

(1) Consiliul raional coordonează activitatea consiliilor satești și orășenești în vederea realizării serviciilor publice de interes raional.

(2) Consiliul raional este ales și funcționează în condițiile legii.

(3) Raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

IV. Expunerea argumentelor aduse în sprijinul sesizării

Legea supremă consfințește două autorități publice locale: consiliul local, ca autoritate eligibilă, reprezentativă și deliberativă, și primarul, ca autoritate eligibilă, reprezentativă și executivă.

1. Considerăm că prevederile art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, restrânge unul din drepturile fundamentale ale cetățenilor Republicii Moldova, fără ca această restrângere să fie justificată de Constituție, astfel încălcându-se direct prevederile art. 2 alin. (1), art. 39 alin. (1), art. 54 alin. (1) și art. 109 alin. (1) din Constituție.

Prin prisma prevederilor constituționale, mecanismul de suspendare a funcției reprezentative și electivă a primarului de către instanța de judecată până la pronunțarea unei sentințe definitive, nu poate fi aplicat și acest fapt se întemeiază pe:

- principiul exercitării directe de către popor a suveranității, statuat în art. 2 alin. (1) din Constituție;

- dreptul la administrare, consfințit de art. 39 din Constituție, potrivit căruia cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit;
- principiul consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit, consacrat în art. 109 alin. (1) din Constituție.

Respectiv, prin prevederile art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală legiuitorul a suprimat aceste drepturi consfințite în dispozițiile constituționale.

Art. 54 alin. (2) din Constituție prevede că exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și a infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale, sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Potrivit art. 109 alin. (1) din Constituție, administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

Textul constituțional nu instituie deosebiri între diferitele autorități ale administrației publice locale și nu prevede excepții de la principiile enunțate pentru unele dintre aceste autorități, de aceea, considerăm că principiul eligibilității este aplicabil în mod egal tuturor autorităților administrației publice locale, inclusiv funcției primarului.

Art. 112 alin. (1) din Constituție stipulează că autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși.

Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă a colectivităților locale de a rezolva și de a gira în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației locale, o parte importantă din treburile publice.

Art. 113 alin. (3) din Constituție, stipulează că raporturile dintre autoritățile administrației publice locale au la bază principiul autonomiei. Principiul autonomiei este definit în art. 3 din Carta Europeană a Autonomiei Locale și în art. 3 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, iar potrivit art. 109 alin. (2) din Constituție, autonomia privește organizarea și funcționarea administrației publice locale.

În situația în care, potrivit Constituției, primarul este ales de către cetățeni, anume cetățenii (colectivitatea locală) ar fi subiecții competenței, în limitele legii, să decidă suspendarea din funcție a primarului.

Dispoziția privind dreptul instanței de judecată de a suspenda primarul în condițiile art. 33 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, ținând cont de faptul că acesta se bucură de prezumția nevinovăției potrivit art. 21 a Legii supreme, vine în contradicție cu dispozițiile constituționale din art. 109 alin. (1) privind dreptul cetățenilor de a alege și de a revoca primarul, de a fi consultați în problemele locale de interes deosebit, precum și din art. 113 alin. (3), potrivit cărora raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

Prin Hotărârea nr. 750 din 6 noiembrie 1995, cu privire la controlul constituționalității unor prevederi ale Legii cu privire la alegerile locale și Legii privind administrația publică locală, Curtea Constituțională a constatat că autoritățile administrației publice locale trebuie să fie alese și revocate de cetățenii unităților administrativ-teritoriale. Deciderea soartei autorităților publice locale de orice nivel de către o altă autoritate publică contravine principiilor de bază ale administrării publice locale statuate în art. 109 din Constituție și principiului de realizare a suveranității naționale de către poporul Republicii Moldova, consfințit în art. 2 din Constituție

Carta Europeană a Autonomiei Locale, adoptată de Consiliul Europei la 15 octombrie 1985, intrată în vigoare pentru Republica Moldova la 1 februarie 1998, definește și precizează o serie de principii indispensabile organizării oricărui stat democratic.

Astfel, Constituția reglementează condițiile de exercitare a autonomiei locale și schema generală a autorităților administrației publice locale.

Un element caracteristic al autorităților publice locale îl constituie eligibilitatea acestora. Principiul eligibilității este un principiu democratic și se realizează prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat de către cetățenii cu drept de vot, care domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Definind, prin Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, noțiunea de "primar" ca fiind "autoritate reprezentativă a populației unității administrativ-teritoriale și executivă a consiliului local, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat", legiuitorul a permis colectivităților locale să-și rezolve treburile publice locale prin autorități administrative proprii. Puterea statului nu trebuie să intervină decât acolo unde societatea solicită ori la diferitele sale niveluri nu-și poate satisface singură diversele sale cerințe.

După cum am menționat, potrivit art. 112 alin. (1) din Constituție, autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși.

Astfel, puterea autorităților administrative locale nu provine din puterea statului, ci din voința alegătorilor locali, pe care îi reprezintă și în numele cărora acționează.

Dreptul de vot și de a fi ales, implicit modul de alegere, este consacrat în art.38 din Constituție, potrivit căruia voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Prin urmare, suspendarea din funcție a primarului de către instanța de judecată duce pe de o parte la o subminare a dreptului constituțional al cetățenilor care și-au manifestat voința și au oferit încredere prin vot persoanei care a fost aleasă în funcția de primar, ca organ reprezentativ al comunității. Pe de altă parte, îngrădește dreptul persoanei alese de a-și realiza și exercita dreptul de a fi ales, precum și accesul la funcția publică în care a fost ales, precum și dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit.

2. Conform art. 112, alin. (2) al Constituției, consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe. Astfel, Legea supremă stabilește atribuțiile funcționale supreme ale primarilor, anume de a rezolva treburile publice din localitățile în care au fost aleși.

Autoritățile publice locale își desfășoară activitatea în domeniile stabilite de lege, dispunând în acest scop de competențe depline, care nu pot fi puse în cauză sau limitate de nicio autoritate publică, decât în condițiile legii. Autoritatea organelor administrației publice locale este exercitată în limitele teritoriului administrat.

Primarul, în calitate de organ al administrației publice locale, are dreptul de a decide în mod autonom cum își va exercita atribuțiile de ales local, acționând în interesul comunității pe care o reprezintă.

Legea administrației publice locale, nr. 436 din 28.12.2006, desfășoară principiul constituțional al autonomiei locale, stabilit în art. 109 din Constituției, menționând că autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară.

Carta Europeană a Autonomiei Locale definește noțiunea de autonomie locală ca fiind „dreptul și capacitatea efectivă ale autorităților administrației

publice locale de a soluționa și gestiona, în limitele stabilite de lege, în nume propriu și în interesul populației locale, o parte importantă a treburilor publice“.

Principiul autonomiei locale este principiul fundamental care guvernează administrația publică locală și activitatea autorităților acesteia și constă în dreptul unităților administrativ-teritoriale de a-și satisface interesele proprii fără amestecul autorităților centrale.

Concluzionând, putem spune că esența autonomiei locale constă în conducerea treburilor proprii în baza deciziilor proprii și pe cont propriu, fapt care nu poate fi apreciat de instanța de judecată, având în vedere caracterul continuu al exercitării mandatului de primar ales, care permite exercitarea atribuțiilor sale după intima sa convingere.

Din aceste considerente, art. 177 alin. (2) al Codului electoral, care prevede că revocarea primarului prin referendum poate fi inițiată în cazul în care acesta nu exercită în mod adecvat atribuțiile de ales local, urmează a fi declarată neconstituțională, deoarece încalcă prevederile art. 38, 110 și 112 din Constituție.

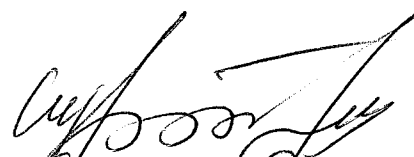

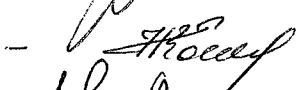
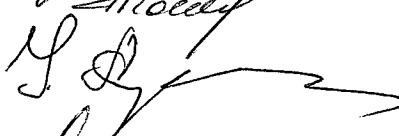
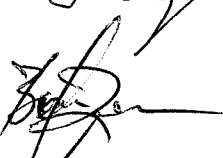

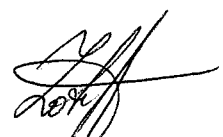

V. Solicitarea autorilor sesizării

În contextul celor expuse și în temeiul normelor solicitate, ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse ridică probleme de drept, solicităm respectuos înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

1. primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;
2. fixarea examinării sesizării într-un termen cât mai restrâns posibil;
3. exercitarea, prin prisma legislației pertinente, a controlului constituționalității și emiterea unei Hotărâri privind declararea neconstituționalității dispozițiilor art. 33 și art. 34 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și art. 177, alin. (2) din Codul electoral nr. 1381 din 21.11.1997.

VI. Semnătura

Deputați în Parlament

Mihai Chiriac
Sor Căsiu -
Petru Cosoi -
Ion Apostol
Roman Botan
Valerian Bejan
Alina Zotea
Ștefan Vlăs
Cămp Iulian